

SIYASİ PARTİLER KANUNU

Kanun Numarası : 2820
Kabul Tarihi : 22/4/1983
Yayımlandığı R. Gazete : Tarih : 24/4/1983 Sayı : 18027

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM *Anayasa Mahkemesince Yapılacak Mali Denetim*

Kesinhesabın gönderilmesi:

Madde 74 – (Değişik: 12/8/1999 - 4445/10 md.)

Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğunu denetler. **(Ek cümleler: 13/2/2011-6111/180 md.)** Ancak yapılacak kanuna uygunluk denetimi siyasi partilerin amaçlarına ulaşmak için yapılmasında fayda görülen faaliyetleri daraltacak veya bu faaliyetlerin yerindeliğini içerecek şekilde yapılamaz. Denetimde harcamaların gerçek mahiyeti esas alınır. Şekle ve usule ilişkin eksiklikler harcamaların kabul edilmemesini gerektirmez.

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/180 md.) Siyasi parti hakkında kapatma kararı verilmiş olması halinde kapatma kararının verildiği tarihe kadar olan döneme ilişkin hesaplar da Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenerek karara bağlanır. Bu takdirde denetime esas kesin hesabın verilmesi ve denetime ilişkin diğer esas ve usuller Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/180 md.) Siyasi partiler amaçlarına ulaşmak için gerekli gördükleri siyasi faaliyetleri kapsamında her türlü harcama yapabilirler.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/180 md.) Siyasi partiler mal ve hizmet alımı ile yapım işlerini, açık ihale, kapalı zarf usulü ve yazılı veya sözlü olmak üzere doğrudan veya pazarlık usullerinden herhangi biri ile yapabilir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/180 md.) Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/180 md.) Siyasi partiler ücret mukabili geçici veya sürekli olarak çalıştırdıkları kişilere ödedikleri ayni ve nakdi sağlık ve sosyal yardım giderleri ile amaçlarına ulaşmak için görevlendirdikleri kişiler tarafından yapılan yurt içi ve yurt dışı seyahatlere ilişkin konaklama, yol masrafları ve diğer zorunlu harcamaları gider olarak kayıt edebilirler.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/180 md.) Siyasi partiler, mal ve hizmet alım sözleşmelerinden kaynaklanan mahkeme kararları ile ödedikleri miktarı ve masraflarını gider olarak kaydedebilirler.

Denetim:

Madde 75 – Anayasa Mahkemesi, kesinhesaplara ait bilgilerin belgelendirilmesini siyasi partilerden her zaman isteyebilir.

Anayasa Mahkemesi denetimini evrak üzerinde yapar. **(Değişik ikinci cümle: 12/8/1999- 4445/11 md.)** Bu denetimi, Sayıştaydan yardım sağlanarak hazırlatacağı raporlar üzerinden yapabileceği gibi, siyasi partilerin genel merkezlerinde ve mahalli teşkilatlarında doğrudan doğruya veya kendi üyeleri arasından görevlendireceği bir naip üye veya mahallin

en kıdemli adli veya idari yargı hakimi niyabetinde yaptıracağı inceleme ve araştırmalar üzerinden de yapabilir. Bu maksatla, yeminli bilirkişi görevlendirebilir.

Anayasa Mahkemesi, ilgili siyasi partinin başkanından veya temsilcisinden yazılı mütalaa isteyebilir; gerekli görürse sorumlu uzman muhasepler de dahil ilgililerin sözlü açıklamalarını dinleyebilir.

Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir.

Siyasi partilerin büyük kongrelerinin kesinhesaplar hakkındaki kararları, Anayasa Mahkemesinin denetimini etkilemez. **(Ek cümle: 12/8/1999 - 4445/11 md.)** Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonucunda vereceği kararlar kesindir.

Cumhuriyet Başsavcılığının isteklerine uyulmaması halinde yapılacak işlem:

Madde 102 -(Değişik birinci fıkra:26/3/2002-4748/4 md.) Siyasî partilerin faaliyetlerinin izlenmesi amacıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının istediği bilgi ve belgeleri bildirilen süre içinde vermeyen siyasî partiye Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ikinci bir yazı tebliğ olunur. Bu yazıda, bildirilen süre içinde cevap verilmediği ve istek yerine getirilmediği takdirde o siyasî partinin (...) Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için dava açılacağı de belirtilir. Bu tebliğde bildirilecek süre içinde yine istek yerine getirilmez veya cevap verilmezse Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı o siyasî partinin (...) Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için Anayasa Mahkemesinde re'sen dava açabilir. **(Ek cümle: 2/1/2003-4778/11 md.)** Siyasi parti, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının bu istemlerine karşı Anayasa Mahkemesine itiraz edebilir.

(Ek:12/8/1999-4445/17 md.) Parti büyük kongresi, merkez karar ve yönetim kurulu veya bu kurulun iki ayrı kurul olarak oluşturulduğu haller, Türkiye Büyük Millet Meclisi grup yönetim kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisi grup genel kurulu, parti genel başkanı dışında kalan parti organı, mercii veya kurulu tarafından Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlere aykırı fiilin işlenmesi halinde, fiilin işlendiği tarihten başlayarak iki yıl geçmemiş ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı söz konusu organ, mercii veya kurulun işten el çektilmesini yazı ile o partiden ister. Parti üyeleri 68 inci maddenin dördüncü fıkra hükümlerine aykırı fiil ve konuşmalarından dolayı hüküm giyerler ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı bu üyelerin partiden kesin olarak çıkarılmasını o partiden ister.

(Değişik:26/3/2002-4748/4 md.) Siyasî parti, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde istem yazısında belirtilen hususu yerine getirmediği takdirde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasa Mahkemesinde o siyasî partinin (...) Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için dava açar. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen iddianamenin tebliğinden itibaren otuz gün içinde ilgili siyasî parti tarafından söz konusu parti organı, mercii veya kurulun işten el çektilmesi ve parti üyesi veya üyelerin partiden kesin olarak çıkarılmaları halinde, o partinin (...) Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için açılan dava düşer. Aksi takdirde Anayasa Mahkemesi, dosya üzerinde inceleme yaparak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının ve siyasî parti temsilcilerinin sözlü açıklamalarını, gerekli gördüğü hallerde diğer ilgilileri ve konu üzerinde bilgisi olanları da dinlemek suretiyle açılmış bulunan davayı karara bağlar.

YEDİNCİ KISIM Ceza Hükümleri

Cumhuriyet Başsavcılığına ve Anayasa Mahkemesine gerekli bilgilerin verilmemesi:

Madde 111 – Siyasi partilerin:

a) Cumhuriyet Başsavcılığınca tutulacak siciller için istenen bilgi ve belgeleri vermeyen veya 102 nci madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve onbeş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası,

b) 74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve onbeş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası,

c) 75 inci madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen sorumluları ile aynı madde gereğince istenen bilgileri vermeyen sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası,

d) (Ek: 2/1/2003-4778/13 md.) 104 üncü maddeye göre verilen ihtar kararının gereğini yerine getirmeyerek partiyi Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakan sorumlular ile Devlet yardımından faydalanmayan siyasî partilerin sorumluları hakkında üç aydan altı aya kadar hafif hapis cezası,

Verilir.

Tekerrür halinde, bu cezalar yarı nispette artırılarak hükmolunur.

Oylamaya hile karıştırılması:

Madde 112 – Önseçimler ile siyasi parti kongrelerinin seçimleri ve kararları için yapılan oylamalarla, her kademedeki her çeşit parti görevlileri ve yedeklerinin seçimi için yapılan oylamalara ve bu oylamaların sayım ve dökümüne hile karıştıranlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Parti defter ve kayıtlarının tutulmaması, tahrifi, defterlerin yok edilmesi veya gizlenmesi:

Madde 113 – Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde yazılı defter ve kayıtları tutmayanlar, altı aydan bir yıla, bu defter ve kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Gerçek dışı üye kaydı yapılması:

Madde 114 – (Değişik: 18/6/2014-6545/40 md.)

Siyasi partiye yazılı üyelik başvurusu bulunmayan veya mevcut olmayan kişileri gerçeğe aykırı olarak üye kaydedenler hakkında bir aydan üç aya kadar hapis ve elli günden iki yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

Organlarda görev alanların bildirilmemesi:

Madde 115 – (Değişik: 28/3/1986 - 3270/19 md.)

Bu Kanunun 33 üncü maddesinde yazılı bildirim yerine getirmeyen parti sorumluları, onbeşmilyon liradan otuzmilyon liraya kadar hafif para cezasına mahkum edilirler.

Aynı hüküm, her kademedeki parti görevlileri ile yedeklerinin seçimi için yapılacak toplantıların gün ve yerlerini, kongre veya toplantıdan yedi gün önce mahallin en büyük mülki amirliğine bildirmeyen parti sorumluları hakkında da uygulanır.

Kanuna aykırı bağış, kredi veya borç alınması, borç verilmesi:

Madde 116 – (Değişik: 12/8/1999 - 4445/20 md.)

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağışta bulunan kimse ve bağışı kabul eden parti sorumlusu, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak kredi veya borç veren veya alanlar ile bu krediyi veya borcu alan veya veren parti sorumlusu hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden yardım veya bağış kabul eden parti sorumlusu veya aday veya aday adayı bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Kanuna aykırı sair davranışlar:

Madde 117 – (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 12/1/2012 tarihli ve E.: 2011/62, K.: 2012/2 sayılı Kararı ile.)

Genel ceza hükümleri:

Madde 118 – Bu Kanunla, 22 Kasım 1972 tarihli ve 1630 sayılı Dernekler Kanununa yapılan atıflar hakkında, söz konusu Kanunda yer alan ve bu Kanun hükümlerine aykırı bulunmayan ceza müeyyideleri, siyasi partiler ve sorumluları hakkında da uygulanır.

Özel yasaklılarla ilgili cezalar:

Madde 119 – (Mülga: 21/5/1987 - 3370/9 md.)

Seçimlerde alınan tedbirlere uymama:

Madde 120 – Bu Kanun hükümlerine göre yapılan seçimlerin düzen içerisinde ve sağlıklı biçimde yürütülmesi amacıyla hakimin ve sandık kurulunun aldığı tedbirlere uymayanlara, eylem daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde üç aydan altı aya kadar hafif hapis cezası verilir.